

ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จิรวรรณ ครูกระโทก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

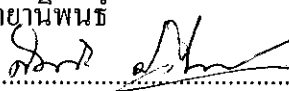
มีนาคม 2548

ISBN 974-502-535-6

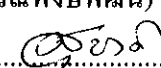
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ จีรวรรณ กรูกระโทก ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ดร.ศิลปชัย ปวิณพงษ์พัฒน์)

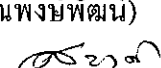
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุชาติ เหล่าปรีดา)

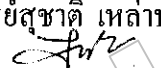
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

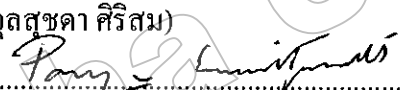
(ดร.ศิลปชัย ปวิณพงษ์พัฒน์)

.....กรรมการ

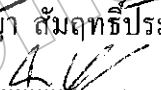
(รองศาสตราจารย์สุชาติ เหล่าปรีดา)

.....กรรมการ

(ดร.จุตสุดา ศิริสม)

.....กรรมการ

(ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์)

.....กรรมการ

(ดร.วนิดา พงษ์ศักดิ์ชาติ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาบัญชี ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 29 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2548

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษา 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ศิลป์ชัย ปวีณพงษ์พัฒน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สุชาติ เหล่าปรีดา กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ ดร.จุลสุชา ศิริสม และดร. วณิดา พงษ์ศักดิ์ชาติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งอาจารย์สมศักดิ์ ประถมศรีเมฆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาและแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา และน้องสาว ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทั้งเป็นกำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน เพื่อน ๆ ที่ และน้อง ๆ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่ได้เอื้อนนามในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนทำให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

จิรวรรณ ครูกระโทก

45922127: สาขาวิชา: บัญชี; บช.ม. (บัญชี)

คำสำคัญ: การกำกับดูแลกิจการ/ โครงสร้างการถือหุ้น/ คณะกรรมการ

จิรวรรณ ครูกระโทก: ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (INTERNAL FACTORS AFFECTING GOOD CORPORATE GOVERNANCE OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ศิลป์ชัย ปวีณพงษ์พัฒน์, บช.ด., สุชาติ เหล่าปรีดา, บช.ม. 87 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-535-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยปัจจัยภายในที่นำมาศึกษาได้แก่ การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและกรรมการบริษัท การกระจุกตัวของ การถือหุ้น สัดส่วนของกรรมการอิสระและกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร ความเป็นอิสระของประธานกรรมการ จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบ และสายการรายงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน การศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี โดยใช้วิธีการจับคู่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 121 คู่ ซึ่งเป็นกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีเด่น และกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีเด่น โดยใช้ขนาดของสินทรัพย์รวมเป็นเกณฑ์ในการจับคู่ตัวอย่าง ในช่วงปี พ.ศ. 2544 - 2546 การทดสอบใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนของกรรมการอิสระและกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร และสายการรายงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดี การถือหุ้นของผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและกรรมการบริษัท และการกระจุกตัวของ การถือหุ้นเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในทิศทางตรงกันข้ามกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บริษัทจดทะเบียนมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีลดลง ส่วนความเป็นอิสระของประธานกรรมการและจำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการบริษัทและกรรมการตรวจสอบเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียน

45922127: MAJOR: ACCOUNTING; M.Acc. (ACCOUNTING)

KEYWORDS: CORPORATE GOVERNANCE/ OWNERSHIP STRUCTURE/ BOARD OF DIRECTORS

JIRAWAN KRUKRATHOK: INTERNAL FACTORS AFFECTING GOOD CORPORATE GOVERNANCE OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISORS: SINCHAI PAVEENPONGPAT, Ph.D., SUCHART LAOPREEDA, M.Acc. 87 P. 2005. ISBN 974-502-535-6

The objective of this research was to determine the internal factors affecting good corporate governance of the listed companies in the Stock Exchange of Thailand. Those relevant factors were the managerial ownership, ownership concentration, independent director and non-executive director ratio, independence of chairman, number of directors and audit committee attending meeting, and the reporting structure of internal audit function. The data were gathered from annual registration statement (form 56-1) and annual reports by pair-matching, 121 couples of good corporate governance awarded companies and non-good corporate governance awarded companies, based on their total assets size, from 2001 to 2003. The logistic regression method was applied at statistical significant level of 0.05.

The results indicated that the independent director and non-executive director ratio and the reporting structure of internal audit function were the factors positively affecting good corporate governance of listed companies, as their role of supporting factors. The managerial ownership and ownership concentration were the factors negatively affecting good corporate governance of listed companies, as their role of obstructing factors. The independence of chairman and number of directors and audit committee attending meeting had no statistical significant impact on good corporate governance.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
สมมติฐานของการวิจัย	7
กรอบแนวคิด	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย	13
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	14
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิดและทฤษฎี	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
ลักษณะประชากร	39
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42
ตัวแปรและการวัดค่า	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	48
ลักษณะทั่วไปของข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ.....	51
การทดสอบข้อมูลที่มีความผิดปกติ (Outliers).....	54
การทดสอบสมมติฐาน	54
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	59
การทดสอบเพิ่มเติม	60
5 สรุปและอภิปรายผล.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	65
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก.....	71
ภาคผนวก ก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	72
ภาคผนวก ข การทดสอบข้อมูลที่มีความผิดปกติ (Outliers).....	78
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก	80
ประวัติย่อของผู้วิจัย	87

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการและการเปิดเผยข้อมูล	36
2-2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการและการจัดการกำไร.....	36
2-3 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการและการจัดการทุจริตในรายงาน ทางการเงิน	37
3-1 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระที่ใช้ในการทดสอบและทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดไว้.	45
4-1 การแจกแจงของข้อมูลสำหรับตัวแปรเชิงปริมาณ	48
4-2 การแจกแจงความถี่ของข้อมูลสำหรับตัวแปรเชิงกลุ่ม	50
4-3 สรุปจำนวนข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์	52
4-4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติก	53
4-5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	60
4-6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระ โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์จำแนกประเภท	61
4-7 ผลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกของปัจจัยที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ บริษัทจดทะเบียน	63
ภาคผนวก ก-1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	73

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1-1 กรอบแนวคิดความคิดในการวิจัย..... 12

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University